

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2008. május 30. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A parancs iránti engedetlenség vétsége miatt a vádlott ellen indult büntető ügyben a Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa, 2007. december 14. napján kihirdetett Kb.I.53/2007/6. számú ítéletét **megváltoztatja**.

A vádlottat a Btk.354.§ (1) bekezdésébe ütköző parancs iránti engedetlenség vétsége miatt emelt vád alól **felmenti**.

Az eljárás során felmerült 4.800 (négyezer-nyolcszáz) Ft bünyügyi költséget az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa a 2007. december 14. napján kihirdetett Kb.I.53/2007/6. számú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki parancs iránti engedetlenség vétségében, ezért őt 1 évre próbára bocsátotta, egyben kötelezte az eljárás során felmerült 4.800.- Ft bünyügyi költség megfizetésére.

A tárgyaláson a katonai ügyész a kihirdetett ítéletet tudomásul vette, míg a vádlott és védője felmentés érdekében jelentettek be fellebbezést.

A Katonai Fellebbviteli Ügyészség a Kf.IV.21/12008. számú átiratában indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben azzal, hogy az első fokú ítélet indokolásában a bűnösségi körülmények köréből a vádlott büntetlen előéletére utalást mellőzze.

A védő a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsánál előterjesztette fellebbezésének írásbeli indokolását, amelyben a vonatkozó jogszabályokra hivatkozva kifejtette azon álláspontját, hogy a vádlott helyesen, szakszerűen járt el, amikor az ügyeletes

tiszt utasításával szemben nem halottszemlét folytatott le, hanem csak egy szemlét, amelyről aztán jelentést készített. Véleménye szerint az ügyeletes tiszt szakmai jellegű parancs, utasítás kiadására nem is jogosult, ezért az első fokú ítélet megváltoztatására és a vádlott felmentésére tett indítványt.

A védő a nyilvános ülésen megtartott perbeszédében az első fokú ítélet ellen bejelentett fellebbezését az írásban benyújtott indokolással együtt tartotta fenn és az első fokú ítélet megváltoztatására, védenccé felmentésére tett indítványt.

A Katonai Fellebbviteli Ügyészségnek a nyilvános ülésen eljáró képviselője perbeszédében a másodfokú ügyészi átiratban foglaltakat tartotta fenn.

A vádlott az utolsó szó jogán úgy nyilatkozott, hogy az ügyeletes tiszt által adott utasítás nem minősül szolgálati parancsnak, továbbá, hogy a magatartásával nem valósított meg bűncselekményt.

A bejelentett vádlotti és védői fellebbezés folytán a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa az első fokú ítéletet és az azt megelőző bírósági eljárást a Be. 348.§ (1) bekezdésében foglaltak alapján teljes terjedelmében felülbírált.

Ennek során megállapította, hogy a katonai tanács ítélete megalapozott. Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a releváns bizonyítékokat számba vette, értékelte és indokolási kötelezettségének is eleget tett. A vádlott a tárgyaláson a bűncselekmény elkövetését tagadta, úgy nyilatkozott, hogy magatartásával nem követett el bűncselekményt, azonban igen részletesen előadta a történeteket, mely vallomását az ügyben szereplő egyéb bizonyítékok is alátámasztottak, így az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékokkal összhangban állapította meg. A katonai tanács által megállapított tényállás mentes a Be. 351.§ (2) bekezdésében írt hiányosságoktól, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa felülbírálata alapjául elfogadta.

A vádlottnak és védőjének a felmentésre irányuló fellebbezése alapos.

Ugyanis tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az általa helyesen megállapított tényállás alapján a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk.354.§ (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő parancs iránti engedetlenség vétségében, és vele szemben próbára bocsátást alkalmazott.

Kétségtelen, hogy a vád tárgyává tett függelemsértő bűncselekményt az követi el, aki a parancsot nem teljesíti.

A vádbeli eseménnyel kapcsolatban rögzíthető, hogy az ügyeletes tiszti szolgálatot ellátó személynek az utasítás vagy parancsadási joga a tényállásban írt cselekmény idején hatályban volt 3/1995. (III.1.) BM rendelet, a Rendőrségi Szolgálati Szabályzat 78.§-a alapján állapítható meg. Eszerint a rendőri munka folyamatosságának megteremtése érdekében ügyeleti szolgálatot kell szervezni az ORFK-n, a rendőr-főkapitányságokon, a rendőrkapitányságokon, továbbá, ha az illetékes vezető elrendeli más rendőri szerveknél is. A (2) bekezdésben foglaltak szerint az ügyeleti szolgálatot ellátó (ügyeletes) a hivatali munkaidőn kívül külön rendelkezésben meghatározott körben a szerv vezetőjének jogkörét gyakorolja. A (3) bekezdésben írtak alapján az ügyeletes részére biztosítani kell azokat az eszközöket, amelyek a feladat zavartalan ellátásához és a hatáskörébe utalt intézkedések megtételéhez szükségesek. Ezen rendelkezések azonban nem feltétlen módon ruházzák rá az ügyeletesre a vezetői jogokat, így a parancs, utasítás kiadásának jogát, hanem külön rendelkezésben meghatározott körben, illetve abban a mértékben, ahogy a hatáskörébe utalt intézkedések megtételéhez szükségesek. Az adott esetben ilyen külön rendelkezésnek tekinthető a Rendőrkapitányság Vezetőjének intézkedése, amelyek az ügyeletek, ügyeleti készenléti szolgálatok működésével, feladatával és a jelentési kötelezettség teljesítéséről, valamint a rendőrkapitányság vezetője által a rendőrkapitányság vezető ügyeletesére részére átruházott jogkörökről, valamint a nevében foganatosított elsődleges intézkedésekről rendelkeznek. Az intézkedés 2. pontja kimondja, hogy az ügyelet, illetve a főügyeletes a rendőrkapitányság vezetőjének távollétében, annak nevében jár el. Ilyen módon az adott rendelkezés az ügyeletesre, a későbbi rendelkezések szerint meghatározott, illetve korlátozott mértékben előjárói jogkört ruház át, vagyis nem vitásan az ügyeletes utasítás, parancs kiadására is jogosult. Az adott intézkedés 8. pontja rögzíti, hogy munkaidőn kívül a készenléti szolgálat berendelése, és helyszínre küldése az ügyelet feladata, illetve az ügyeletes felelősségét mondja ki az elsődleges ügyeleti intézkedések halaszthatatlan megtételéért, a felderítéshez szükséges erők berendeléséért, a forrányomon üldözés bevezetéséért. Az intézkedés 10. pontjában a vádlott által ellátott bűnügyi helyszínelő készenléti szolgálat feladatává teszi, hogy a helyszínre kivonulás előtt, majd az intézkedés befejezésekor az ügyeleten jelentkezniük kell, valamint ezzel kapcsolatban bizonyos adminisztratív feladatokat az ügyelet feladatává tesz. Az adott intézkedés 14. pontja azonban a helyszíni tevékenységért, a végrehajtás szakszerűségéért, a vonatkozó szakmai normáknak megfelelően a feladatot végrehajtó bűnügyi munkatársat, vagy a helyszínen tevékenykedő parancsnokot teszi felelőssé.

A Vezetői intézkedés az, amely részletesen felsorolja a rendőrkapitányság vezetője részéről a vezető ügyeletes részére átruházott jogköröket. Az adott intézkedés 1/e./ pontja sorolja fel, hogy az ügyeletes mely tárgykörökben adhat utasítást, így az eseti adatszolgáltatás elrendelésére, az állomány riasztására, berendelésére, erők,

eszközök biztosítására, átcsoportosítására, kíséresi, biztosítási feladatok ellátására. Az 1/d./ pont azonban azt tartalmazza, hogy az ügyeletes jogosult az esemény helyszínén lévő parancsnoktól a tett intézkedésről jelentést kérni, vagyis az alárendeltet elszámoltathatja, jelentést kérhet tőle, de utasítást részére a konkrét feladata mikénti teljesítésére, jogszerűen nem adhat. A nyomozati iratok 15. nsz. alatt található a vádlott munkaköri leírása, amely rögzíti, hogy a vádlott az ügyelet, illetve az alosztályvezető utasítása alapján a bűncselekmények helyszínére vonul, ahol a szükséges nyomozati cselekményeket elvégzi, továbbá azt, hogy felelős az általa lefolytatott büntető és államigazgatási eljárások törvényes lefolytatásáért, a határidők betartásáért, valamint felel az általa lefoglalt bűnjelek szakszerű kezeléséért. Eszerint a vádlott az utasítás szabályos végrehajtásáért volt felelős.

Az adott szabályokat a katonai tanács által megállapított tényállással összevetve az állapítható meg, hogy tanú1 ügyeletes a Rendőrkapitányság Vezetője által átruházott jogkörben előjárói jogokat gyakorolhatott a vádbeli napon, így a belső szabályok által meghatározott körben jogosult volt utasítás, parancs kiadására. Megállapítható, hogy a helyszíni szemlebizottság vezetője, vagyis a vádlott felé is gyakorolta ezt a jogkört. Jogosult volt parancsot, utasítást kiadni a helyszínre küldéssel kapcsolatban, azonban utasításadási joga nem terjedt ki arra, hogy a szemlebizottság az adott helyszínen milyen konkrét intézkedést tegyen. A belső szabályok ugyanis egyértelműen a bizottság vezetőjét teszik felelőssé a helyszíni intézkedés szakszerűségéért. Megállapítható, hogy tanú1 ügyeletes tiszt arra irányuló parancsa, hogy a vádlott halottszemlét folytasson le a helyszínen az elhunyt külföldi állampolgárral kapcsolatban jogszerűtlen volt. Azt egyébként az elsőfokú bíróság is megállapította ítéletében, hogy az ügyeletes tiszt által kiadott parancs összevetve - a hatályos jogszabályok rendelkezéseivel - szakmailag megalapozatlan, szakszerűtlen is volt.

Nem fogadható el azonban az az álláspont, hogy a vádlott magatartásával azért nem követett el bűncselekményt, mert az ügyeletes tiszt által adott parancs nem tekinthető szolgálati parancsnak. Az ügyeletes tiszt ugyanis a vádlott felé a szolgálat érdekében konkrét magatartásra irányuló, utasítást adott, így semmiképpen sem tekinthető általános hatályú előírásnak, úgynevezett normatív parancsnak, amely csupán a napirend betartására és az általános munkavégzés irányítására irányult.

Megállapítható viszont, hogy a bejelentés helyszínén a vádlott az ott jelen lévő orvostól tájékozódott, idegenkezűségekre utaló nyomot nem talált, ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy a külföldi állampolgár természetes halála miatt nincs szükség bűnügyi boncolásra, függetlenül attól, hogy közterületen történt az esemény. Ezen körülményt nem csupán a vádlott helyszíni értékítélete, hanem az eljárás tényadatai is alátámasztották.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. 12.§ (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró utasítását. Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt követne el. A (2) bekezdés tartalmazza azt is, hogy a rendőr a szolgálat előjáró jogszabálysértő utasításának teljesítését - az (1) bekezdésben foglalt kivétellel - nem tagadhatja meg.

Az ügyeletes tiszt egy jogszerűtlen és szakszerűtlen parancsot, utasítást adott a vádlottnak, azonban az is tény, hogy a parancs nem bűncselekmény elkövetésére irányult, ugyanis a Rendőrségről szóló törvény előbb idézett rendelkezése a végrehajtás kötelezettségét róta a vádlottra. Ezért a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának álláspontja szerint a vádlott magatartásával formailag megvalósította Btk.354.§ (1) bekezdésébe ütköző parancs iránti engedetlenség vétségét.

Ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának további álláspontja szerint a vádlott a magatartásából hiányzik a Btk.10.§-ában írt bűncselekmény fogalom egyik eleme a társadalomra veszélyesség. A Btk. 10.§ (1) bekezdésében meghatározottak szerint bűncselekmény az a szándékosan vagy - ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény, büntetés kiszabását rendeli. A (2) bekezdés alapján társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely a Magyar Köztársaság állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, az állampolgárok személyét vagy jogait sérti, vagy veszélyezteti.

A vádlott a szakszerűtlenül kiadott parancs végrehajtása helyett, a szakmailag helyes döntést hozta meg, és az egyéb jogszabályoknak megfelelő intézkedést tett. Ezen magatartásával eleget tett annak a - kapitányságvezetői belső intézkedésekben, valamint a munkaköri leírásban írt - kötelezettségének is, amely a helyszíni tevékenység végrehajtásáért, annak szakszerűségéért, a feladatot végrehajtót teszi felelőssé. A vádlott, amikor az előjáró jogszabálysértő utasítását nem hajtotta végre, eközben a szemlebizottság vezetőjére vonatkozó normáknak eleget tett, így magatartása a rendőrség szolgálati rendjét és a függelmi viszonyokat alapvetően nem sértette, és ily módon a cselekmény nem veszélyes a társadalomra. Meg kell jegyezni azt is, hogy amennyiben a vádlott eleget tesz az előjárói utasításnak, akkor a saját szolgálatára, feladatára vonatkozó rendelkezéseket szegte volna meg, a felelősség előbb vázolt szabályozása miatt.

Ezért a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsának ítéletét megváltoztatta és a vádlottat a Be.6.§ (3) bekezdés a./ pontjára figyelemmel, a Be. 331.§ (1) és (3) bekezdéseiben foglaltak alapján a Btk.354.§ (1) bekezdésébe ütköző parancs iránti engedetlenség vétsége miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette.

A másodfokú bíróság a Be. 339.§ (1) bekezdésében foglaltak alapján úgy rendelkezett, hogy az eljárás során felmerült 4.800.- Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen a Be. 386.§ (1) bekezdés b./ pontja alapján fellebbezésnek van helye.

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának ítélete a Be. 372.§ (1) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2008. május 30.

Dr. Ruzsás Róbert hb. dandártábornok sk. a tanács elnöke, Dr. Mészáros László hb. ezredes sk. előadó bíró, Dr. Török Zsolt hb. ezredes sk. bíró

A kiadmány hitelül:
Kígyósi Józsefné
bírósági ügyintéző